ARREST VAN HET HOF (VIERDE KAMER)
6 oktober 1987 *

In zaak 152/83,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het tribunal de grande instance te Colmar, in het aldaar aanhangig geding tussen

1) **M. Demouche,**

2) **Compagnie d'assurances „Allianz",**

3) **HUK-Verband,**

en

1) **Fonds de garantie automobile,**

2) **Bureau central français,**

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van de modelovereenkomst tussen bureaus van 17 december 1953 en van de aanvullende overeenkomst tussen nationale bureaus van 16 oktober 1972, betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

samengesteld als volgt: C. Kakouris, kamerpresident, T. Koopmans en G. C. Rodríguez Iglesias, rechters,

advocaat-generaal: Sir Gordon Slynn
griffier: B. Pastor, administrateur

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— de verzekeringsmaatschappij „Allianz", verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door Bergmann, advocaat,

* Procestaal: Frans.

— het HUK-Verband, verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door C. Hootz, advocaat,

— het Bureau central français, verweerster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door L. Funck-Brentano, advocaat,

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. Amphoux, lid van haar juridische dienst, als gemachtigde,

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 1 juli 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van dezelfde datum,

het navolgende

Arrest

1 Bij vonnis van 6 juli 1983, ingekomen ten Hove op 26 juli daaraanvolgend, heeft het tribunal de grande instance te Colmar krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van de modelovereenkomst tussen bureaus van 17 december 1953 en van de tussen nationale bureaus van motorrijtuigenverzekeraars gesloten aanvullende overeenkomst van 16 oktober 1972, betreffende de verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen.

2 Deze vraag is gerezen in een geschil tussen partijen in het hoofdgeding omtrent de bevoegdheid van de verwijzende rechter om uitspraak te doen over de vraag, wie uiteindelijk de aan het slachtoffer van een verkeersongeluk verschuldigde schadevergoeding dient te betalen, zulks gelet op de in bovenbedoelde overeenkomsten opgenomen compromissoire clausules.

Het juridisch kader

3 In de Gemeenschap is de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid, voortvloeiende uit de deelneming aan het verkeer met motorrijtuigen die gewoonlijk op het grondgebied van een andere Lid-Staat zijn gestald, in privaatrechtelijke overeenkomsten en gemeenschapshandelingen geregeld.

4 De eerste overeenkomst van dien aard, de zogenoemde „modelovereenkomst tussen bureaus", die op 17 december 1953 door de centrale bureaus van de Lid-Staten is ondertekend, voerde een systeem van samenwerking in, op basis van een gestandaardiseerde groene verzekeringskaart, bekend als het „groene-kaartsysteem". In dit systeem verbindt ieder nationaal centraal bureau — een vereniging waarbij alle of de meeste verzekeringsmaatschappijen zijn aangesloten — zich ertoe om, enerzijds, in zijn eigen land de schade af te wikkelen, die is veroorzaakt door in een andere Lid-Staat ingeschreven voertuigen, welks bestuurder in het bezit is van een groene kaart, en, anderzijds, de buitenlandse bureaus te vergoeden, die de schade hebben afgewikkeld, die is veroorzaakt door in zijn eigen land verzekerde voertuigen.

5 Artikel 13 van bedoelde overeenkomst bepaalt dat „... elk geschil tussen de bureaus betreffende de uitlegging en de werking van onderhavige overeenkomst aan scheidsmannen wordt voorgelegd..." en dat „de arbitrale uitspraak definitief is en de bureaus bindt...".

6 Ten einde het reizigersverkeer tussen de Lid-Staten te vergemakkelijken, is bij richtlijn 72/166 van de Raad van 24 april 1972 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer van motorvoertuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid (PB 1972, L 103, blz. 1) een regeling ingevoerd, gebaseerd op de volgende beginselen: in de nationale wetgeving van de Lid-Staten wordt een verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid inzake motorvoertuigen ingevoerd, (artikel 3) zodat ondersteld wordt, dat elk voertuig dat op het grondgebied van de Gemeenschap aan het verkeer deelneemt, verzekerd is; voorts wordt de controle op de groene kaart bij de overschrijding van interne gemeenschapsgrenzen opgeheven voor voertuigen die gewoonlijk op het grondgebied van een andere Lid-Staat zijn gestald (artikel 2, lid 1).

7 Dit systeem kon slechts werken indien elk nationaal bureau de voor vergoeding in aanmerking komende schade zou betalen, die door een al dan niet verzekerd voertuig dat gewoonlijk op zijn grondgebied is gestald aldaar was veroorzaakt, en over een regresvordering zou beschikken tegen het bureau van het land waar het voertuig gewoonlijk is gestald of tegen de verzekeraar. In verband met deze noodzaak bepaalt artikel 2, lid 2, van deze richtlijn:

„Het bepaalde in deze richtlijn, uitgezonderd de artikelen 3 en 4, wordt ten aanzien van voertuigen die gewoonlijk op het grondgebied van een der Lid-Staten zijn gestald, van kracht:

— nadat tussen de zes nationale bureaus van verzekeraars een overeenkomst tot stand is gekomen, waarbij elk nationaal bureau de afwikkeling van ongevallen waarborgt die zich op zijn grondgebied hebben voorgedaan en zijn veroorzaakt door deelneming aan het verkeer van al dan niet verzekerde voertuigen die gewoonlijk op het grondgbied van een andere Lid-Staat zijn gestald, overeenkomstig de eigen nationale wetgeving betreffende de verplichte verzekering;

— met ingang van de datum die de Commissie vaststelt nadat zij in nauwe samenwerking met de Lid-Staten zal hebben vastgesteld dat bovengenoemde overeenkomst tot stand is gekomen;

— voor de duur van deze overeenkomst."

8 Gelet op deze richtlijn hebben de nationale bureaus van de Lid-Staten alsook van twee derde landen op 16 oktober 1972 een overeenkomst gesloten die de overeenkomst van 1953 aanvulde en die in werking zou treden „op de in artikel 2, lid 2, tweede streepje, van de richtlijn bedoelde datum...", dat wil zeggen op de door de Commissie vastgestelde datum. In artikel 1, sub c, van deze overeenkomst wordt opgemerkt dat partijen bij de overeenkomst zich op de richtlijn baseren en in artikel 1, sub d, is voorzien dat „elk geschil tussen de bureaus over de uitlegging van het begrip ‚gewoonlijk gestald', voor zover dit niet reeds hiervoor werd gedefinieerd, aan een college van drie arbiters zal worden voorgelegd..."

9 Bij aanbeveling 73/185 van 15 mei 1973 (PB 1973, L 194, blz. 13) heeft de Commissie conform artikel 2, lid 2, tweede streepje, van voormelde richtlijn van de Raad vastgesteld, dat bovenbedoelde aanvullende overeenkomst voldeed aan de voorwaarden van artikel 2, lid 2, eerste streepje, en heeft zij de datum vastgesteld vanaf wanneer de Lid-Staten ervan dienden af te zien, aan de grens controle uit te oefenen op de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid van voertuigen die gewoonlijk zijn gestald op het grondgebied van een andere Lid-Staat.

10 Bij de latere toetreding van derde landen tot dit systeem door nieuwe, tussen nationale bureaus gesloten aanvullende overeenkomsten, heeft de Commissie steeds op dezelfde wettelijke basis en in dezelfde bewoordingen als in haar eerste aanbeveling een beschikking gegeven, waarin zij telkens de datum vaststelde met ingang waarvan de controle aan de grens moest worden opgeheven. Een van die aanvullende overeenkomsten, die van 12 december 1973, is als bijlage gehecht aan beschikking 74/167 van de Commissie van 6 februari 1974 (PB 1974, L 87, blz. 14) en is bekendgemaakt in het Publikatieblad.

Het geschil ten gronde

11 Het geschil ten gronde is gerezen naar aanleiding van een auto-ongeval in augustus 1973 in Frankrijk waarbij Demouche, Frans onderdaan, gewond is geraakt door een in de Bondsrepubliek ingeschreven en bij een Duitse verzekeringsmaatschappij verzekerd voertuig, waarvan de bestuurder niet in het bezit was van een rijbewijs.

12 Het Bureau central français, waartegen de vordering tot vergoeding van het slachtoffer was ingediend, riep de Duitse verzekeringsmaatschappij en het Duitse centrale bureau in vrijwaring op. Met een beroep op de compromissoire clausule van artikel 13 van hogergenoemde inter-bureausovereenkomst van 17 december 1953, krachtens hetwelk „elk geschil tussen de bureaus over de uitlegging en de werking van onderhavige overeenkomst aan scheidsmannen zal worden voorgelegd...", stelde het Duitse centrale bureau dat de Franse rechter onbevoegd was. Het Bureau central français betoogde, dat de betrokken clausule bij hogergenoemde aanvullende inter-bureausovereenkomst van 16 oktober 1972 (artikel 2, sub c) was gewijzigd, waardoor de werkingssfeer van de compromissoire clausule voortaan beperkt was tot het geval van een geschil over de uitlegging van het begrip „gewoonlijk gestald".

13 Het tribunal de grande instance te Colmar heeft de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de navolgende vraag:

„Heeft de aanvullende overeenkomst van 16 oktober 1972 de werkingssfeer van de compromissoire clausule, die in de overeenkomst van 17 december 1953 in algemene termen was geformuleerd, beperkt tot het geval waarin tussen de bureaus een meningsverschil bestaat over de uitlegging van het begrip ‚gewoonlijk gestald' ?"

14 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten en de betrokken wettelijke bepalingen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen van het dossier worden hieronder slechts weergegeven, voor zover dit noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.

De bevoegdheid van het Hof

15 In hun schriftelijke opmerkingen betogen het Bureau central français, verweerder in het hoofdgeding, de Britse en de Deense regering en de Commissie, dat het Hof niet bevoegd is om de in de vraag van de verwijzende rechter vermelde bepalingen uit te leggen, omdat de tussen centrale bureaus gesloten overeenkomsten, die zijn gesloten tussen privaatrechtelijke organisaties, privaatrechtelijke overeenkomsten zijn, zodat het geen door de instellingen van de Gemeenschap verrichte handelingen zijn in de zin van artikel 177 EEG-Verdrag.

16 Het Duitse centrale bureau, „HUK-Verband", eiser in het hoofdgeding, is daarentegen van mening, dat het Hof bevoegd is om de betrokken overeenkomsten uit te leggen. Ter terechtzitting heeft het Bureau central français zich bij dit standpunt aangesloten. Huns inziens is in richtlijn 72/166 haar eigen inwerkingtreding afhankelijk gemaakt van de totstandkoming van een aanvullende overeenkomst tussen centrale bureaus van de Lid-Staten, waarvan de looptijd bepalend is voor de geldigheidsduur van de richtlijn; zonder de betrokken overeenkomst had het doel van deze richtlijn dus niet kunnen worden bereikt. De nauwe samenhang tussen de betrokken overeenkomsten en de ter zake geldende gemeenschapshandelingen blijkt voorts uit het feit, dat de aanvullende overeenkomst van 1973 aan voormelde beschikking 74/167 van de Commissie is aangehecht.

17 Te dezen zij opgemerkt dat krachtens artikel 177 EEG-Verdrag „het Hof van Justitie bevoegd is, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen... b) over de geldigheid en de uitlegging van de door de instellingen van de Gemeenschap verrichte handelingen...". Bijgevolg moet worden nagegaan, of de aanvullende overeenkomst van 16 oktober 1972, om welker uitlegging wordt verzocht door de verwijzende rechter, als een handeling van een instelling van de Gemeenschap in de zin van die bepaling moet worden beschouwd.

18 Niet wordt betwist, dat de aanvullende overeenkomst uitgewerkt is en gesloten is door nationale verenigingen van verzekeraars, — organisaties die door het privaat-

recht worden beheerst — die handelen in het kader van de hun in hun statuten toevertrouwde opdracht en van de nationale wetgeving, waaraan zij zijn onderworpen.

19 Bijgevolg kan de overeenkomst niet worden beschouwd als een handeling van een instelling van de Gemeenschap, aangezien geen instelling of orgaan van de Gemeenschap bij de totstandkoming ervan was betrokken. De omstandigheid dat het sluiten van deze overeenkomst tot voorwaarde was gemaakt voor de inwerkingtreding van richtlijn 72/166 van de Raad en dat de geldigheidsduur van deze richtlijn afhankelijk is van de geldigheidsduur van de aanvullende overeenkomst, verandert niet het karakter van deze overeenkomst als een handeling van particuliere verenigingen.

20 Aan deze conclusie wordt niet afgedaan door de omstandigheid dat de Commissie bij een aanbeveling en bij latere beschikkingen steeds heeft vastgesteld dat de betrokken aanvullende overeenkomsten in overeenstemming zijn met de vereisten van de richtlijn, noch door de omstandigheid dat één van die overeenkomsten aan een beschikking van de Commissie is gehecht en samen met deze in het Publikatieblad is bekendgemaakt. Het betreft hier slechts een vaststelling van de Commissie dat aan het vereiste van artikel 2, lid 2, van de richtlijn van de Raad is voldaan. Deze vaststelling betekent geenszins dat de tekst van de overeenkomst in de beschikking is opgenomen, noch dat zij daardoor een gemeenschapshandeling is geworden.

21 Gelet op het voorgaande moet worden vastgesteld, dat het Hof niet bevoegd is, bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak te doen over de vraag van de verwijzende rechter.

Kosten

22 De kosten door de Britse en de Deense regering alsmede door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

uitspraak doende op de door het tribunal de grande instance te Colmar bij vonnis van 6 juli 1983 gestelde vraag, verklaart voor recht:

Het Hof is niet bevoegd uitspraak te doen over de door de nationale rechterlijke instantie gestelde vraag.

Kakouris Koopmans Rodríguez Iglesias

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 6 oktober 1987.

De griffier

P. Heim

De president van de Vierde kamer

C. Kakouris